

1

LAN OSASUNERAKO MATERIALAK

Amiantoa: erronka sindikala

a

**AMIANTOAK
HIL EGITEN
GAITU!**

amianto
Problema social

**Erantzunkizunak
argitu**

Aurkibidea

0	Aurkezpena	3
1	Amiantoa: motak, erabilpena eta ezaugarriak	5
1.1.	Zeri esaten diogu amianto?	5
1.2.	Amianto motak	5
1.3.	Amiantoaren erabilera nagusiak eta jarduera-sektoreak	6
1.4.	Amiantoaren ezaugarriak	7
2	Amiantoa eta osasuna	9
2.1.	Zer-nolako ondorioak ekar diezazkiokete amianto-zuntzek osasunari?	9
2.2.	Amiantoarekin loturiko patologiak	10
	Amiantoa eta Tabakoa	10
3	Gaurko legeria	11
4	Amiantodun materialak deuseztatzeko enpresak eta lanak	13
4.1.	Amianto Arriskupeko Enpresen Erregistroan sartu	13
4.2.	Lan Planak aurkeztu	13
4.3.	Arriskuen ebaluazioa eta eragin-mugak	14
4.4.	Prebentzio-neurriak	15
4.5.	Prestakuntza	15
4.6.	Informazioa	16
4.7.	Kontsulta eta parte-hartzea	16
4.8.	Datuen erregistroa egin eta dokumentazioa artxibatu	16
4.9.	Amianto-hondakinak	17
5	Osasun zaintza	18
5.1.	Langileen osasunaren zaintza	18
5.2.	Amianto arriskupean daudenen osasun-zaintza	18
6	Enpresan amiantoa dagoela susmatuz gero egin beharrekoa	20
6.1.	Enpresari exijitu behar zaiona	20
6.2.	Osalanen / LSHINren esku-hartzea eta lan-ikuskapena premiatu	20
6.3.	GSINi gaixotasun profesionalaren aintzatespena eskatu	21
6.4.	Osasunaren kontrako kalteagatiko prestazioak	21
6.5.	Prestazio-gainordaina	22
6.6.	Enpresen erantzukizunak eta kalte-ordainak	22
7	Ondorio eta proposamen sindikala	23
1.	Gaixotasunari aurrea hartu	23
2.	Kalteturen bat egonez gero	23
1.	eranskina: legeria	25
2.	eranskina: protocolos de Vigilancia de la Salud	28

O

Aurkezpena

Amiantoak osasunean eragin ditzakeen kalte larriak ezagutu eta hainbat gaixotasunekin –asbestosi, birikako minbizi, pleurako mesotelioma eta abarrekin– zuzeneko erlazioa duela jakin arren, 1960tik 1980ra arteko hamarkadetan, materialik erabilienetakoa izan zen lan-esparruan, bai beraren propietate fisiko eta kimikoengatik, bai merkea izateagatik. Hortaz, balazta, berogailu, etxebizitza, galdara eta beste toki zein elementu askotarako erabili zen, eta bereziki nabarmendu behar da eraikuntza sektorean eta ur-eroanbideetan erabilitako zuntz-zementuaren (uralitaren) fabrikazioa.

Europar Batasuneko hainbat estatutara, 90eko hamarkadan heldu zen amiantoa erabiltzeko debekua. Espainiako Estatuan, ordea, 2002ko ekainera arte ez zen ezarri material hori erabiltzea, merkaturatzea eta instalatzea galarazten zuen debekua (2001eko abenduaren 7ko Agindua).

Amiantoaren eraginpean egon ondoren, 10 eta 40 edo 50 urte bitarte iragan ohi dira beraren ondorio eta efektu kaltegarriak azaldu aurretik. Gaur egun, gero eta langile gehiago ari dira gaixotzen eta hiltzen, mineral horren eraginez.

Datozen urteetan, tamalez, joera hori areagotu egingo da. Zenbatespenen arabera, 2000. eta 2040. urteen artean, 500.000 lagun inguru hilko dira amiantoaren ondorioz. Eraikin eta instalazioetan amiantoa hautemanez gero, beraien bizitza erabilgarria amaitu egiten da. Horrek esan nahi du arriskuak hor jarraitzen duela, oraindik ere, toki zehatz batzuetan dihardutenentzat eta beren-beregi amiantoa kentzeko edo ezeztatzeko lanetan aritzen direnentzat, besteak beste. Bestalde, oso luze hitz egin liteke garabideko herrialdeetan prebentzioaren arloan eta lan-osasunaren zaintzan egin beharrekoari buruz, amiantoa, gaur egun ere, normaltasun osoz erabiltzen dela eta beraren erabilera debekatzen duen legerik ez dagoela kontuan hartuta. Kanadan, Txinan eta Brasilen, adibidez, oraindik ateratzen, eraldatzen eta erabiltzen da amiantoa.

Errealitate horrek begien bistan uzten du interes ekonomikoak langileen osasunaren gainetik lehenesten direla. Administrazioak, mundu-mailako arazo latz

horretan esku hartu beharrean, saihestu egiten du bere erantzukizuna, arazoari entzungor eginez, ondorioak dagoeneko ezagunak diren arren.

Beraz, zinez garrantzitsua da informaturik egotea, arazoa sakonkiago ezagutzea eta ekintzara pasatzea. Hori dela eta, ELAn, beharrezko iritzi diogu gida hau prestatzeari, gai honen inguruan sortu litezkeen galdera zein zalantza guztiei erantzuteko asmoz.

Inolako babes-neurririk gabe mineral horrekin kontaktuan egonik, gaur egun gaixorik daudenek edo gaixo egon litezkeenek zer egin ahal duten jakin dezaten taxutu dugu gida, bai eta oraindik orain materialarekiko kontaktuari eta beraren eraginari aurrea hartzeko eta gaixotasun profesionalen errealitatea lan-mundura hurbiltzeko ere, errealitate hori gero eta agerikoagoa baita, zenbaitek ezkutatu nahi badute ere.

Norberaren lanpostua ondo ezagutu behar da, eta lan-inguru egoki, seguru eta osasungarria exijitu. Gida honek norabide horretan aurrera joaten lagunduko digu.

1

Amiantoa: motak, erabilpena eta ezaugarriak

1.1. Zeri esaten diogu amianto?

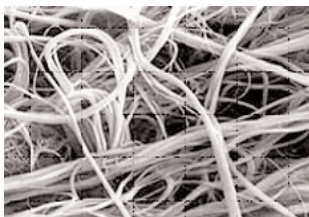
Amiantoa, asbesto ere deiturikoa, mineral kristalinoa eta erregaitza da, eta harri-egiturak osatuz egoten da izadian. Iraunkortasun handiko eta kostu txikiko minerala da, eta, egitura izpitsua duenez, harizpitan zatitu ahal da.

Bere propietate ugariengatik, amiantoa luzaroan erabili izan da mota guztietako hainbat sektore, produktu eta instalaziotan. Hego Euskal Herrian, berrogeiko hamarkadan hasi zen erabiltzen, masiboki eta inolako kontrolik gabe erabili ere, eta hirurogeita hamarreko hamarkadan iritsi zen erabilera-mailarik altuenera, industriaren garapen hazkorraz batera. Hainbat ikerketaren arabera, 1947 eta 1985 artean amiantoa inportatu zuten enpresen %90 baino gehiagok amianto-hautsa aukeratu zuten; gerora, amiantotik eratorritako produktuak fabrikatzeko eta, ondoren, produktuon hornikuntza eta ezarpenerako erabiliko zen gai hori.

1.2. Amianto motak

Mineralogiaren arabera, bi multzo bereizten dira merkatuan gehien saltzen diren amianto-zuntzetan, horien egitura kristalinoa kontuan hartuta: serpentinak (krisotilo edo amianto zuria horietakoa da) eta anfibolak (besteak beste,

Serpentinak ⇒

Anfibolak ⇒

krozidolita edo amianto urdina eta amosita edo amianto marroia daude sail horretan).

	Amianto motak	Ezaugarriak	Propietateak eta ohiko erabilerak
Serpentinak	Krisolitoa (amianto zuria) CAS zenb.: 12001/29/5	<ul style="list-style-type: none"> Zuntz argiak, malguak, meheak eta zeta-antzekoak 	<ul style="list-style-type: none"> Ondo jasaten du beroa, baina azidoak ez Erraz iruten da Ehungintza
Anfiboleak	Amosita (amianto marroia) CAS zenb.: 12001/29/5	<ul style="list-style-type: none"> Zuntz dirdiratsu eta zuzenak 	<ul style="list-style-type: none"> Beroa zein azidoak jasaten ditu Isolamenduen industria
	Krozidolita (amianto urdina) CAS zenb.: 12001/28/4	<ul style="list-style-type: none"> Kolore urdin biziko zuntz zuzenak 	<ul style="list-style-type: none"> Oso ondo jasaten ditu azidoak Hodien fabrikazioa
	Antofilita CAS zenb.: 12001/29/5	<ul style="list-style-type: none"> Zuntz zuzen, dirdiratsu eta zuriak 	<ul style="list-style-type: none"> Gutxiago erabili da industrian, gutxiago ustiatu delako
	Tremolita CAS zenb.: 12001/29/5	<ul style="list-style-type: none"> Zeta-antzeko eta kolore zuri-berdexkako zuntzak 	<ul style="list-style-type: none"> Apaingarri eta harribitxi gisa erabilia, bai eta suaren kontrako jantzi eta babesgarrietan
	Aktinolita CAS zenb.: 12001/29/5	<ul style="list-style-type: none"> Zuntz paralelo zeharrargiak 	<ul style="list-style-type: none"> Apaingarri eta harribitxi gisa erabiltzen da

Honako taula honetan, sei amianto moten ezaugarriak aipagarrienak eta bakoitzaren erabilerak azaltzen dira. Industrian gehien erabili diren amianto motak krisolitoa, krozidolita eta amosita izan dira.

CAS zenb.: Chemical Abstract Service (CAS) erakundearen substantzia kimikoen erregistroaren nazioarteko identifikazioa

1.3. Amiantoaren erabilera nagusiak eta jarduera-sektoreak

Amiantoaren eraginari dagokionez, lan-esparruan hautematen da neurri handienez, bereziki, besteak beste, eraikuntzan eta eraikinen zainketa- eta zaharberitze-sektoreetan diharduten pertsonengan. Era horretako eraginari lanbidezkoa deritzogu. Baina amiantoaren eragina etxean eta ingurumenean ere nozitu daiteke. Etxeko eragina zeharka heltzen da, laneko arropa zikinetan geratzen diren amianto-zuntzen bidez, normalean.

Ingurumen-eraginak, berriz, amianto-igorpenak jazotzen direneko toki batetik hurbil bizi edo lan egiten duen pertsona oro jotzen du, airean barreiatutako zuntzak arnastu egin ditzakete eta.

Urte hauetan guztietan zehar, amiantoa hainbat sektoretan erabili izan da, bere propietateengatik.

- Eraikuntzan: eraikuntza amianto gehien erabili zuten sektoreetakoa da. Horregatik, gaur egun oraindik, amiantoa kentzeko, deuseztatzeko eta manipulatzeko zereginak eta, orokorrean, eraispen-lanak amianto-zuntzen eragin-gunerik garrantzitsuenetakoa dira.
- Automobilgintzan: sektore horretan, besteak beste, balaztetako zapatak eta enbrage-diskoak egiteko erabiltzen zen amiantoa.
- Ehungintzan: suteen kontra babesteko arropak, segurtasuneko ekipoak, sokak, kableak eta abar egiteko erabili izan da.
- Siderometalurgian: batez ere labe eta galdaretako isolamenduak, estankotasun-junturak eta hodien estaldurak egiteko erabiltzen zen.
- Ontzigitzan: ontzioletako konponketa eta zatikatze-lanak ere eragin-gune garrantzitsua dira, amiantoa makineriaren estalduran eta isolamenduan erabili izan baita.
- Industria elektrikoan: sorgailuen eta ekoizpen-guneen estaldura. Junturak, zirrindolak, estaldurak eta abar egiteko erabiltzen zen.
- Industria kimikoan: esaterako, material isolatzaile eta plastikoen betegarri gisa; mundrunekin nahasita, pinturak egiteko, eta kautxuarekin nahasita, estankotasun-junturak egiteko.
- Mantentze-lanetan: arotz, mekanikari eta abarren eragiketak, hala nola balaztetako zapaten konponketa; berokuntza, aire-giroitze zein iturgintza-sistemen mantentze-lanak; ur- eta gas-eroanbideekiko zereginak; sabai aizunak ipintzeko nahiz kentzeko lanak, eta abar, non amianto proiektatuarekiko kontaktua egon daitekeen,...

1.4. Amiantoaren ezaugarriak

Amiantoaren berezitasunetako bat beraren zuntzak erraz zatitzea eta tamaina mikroskopikoko izpitan banandu ahal izatea da. Zuntzak elkarri estu loturik baldin badaude, amiantodun gaiak ez dira osasunerako batere arriskugarriak, baina materialok hautsi, ebaki edo zerratzeko manipulatu badira, zuntzak askatu egiten dira, eta inguruan dauden pertsonak inhalatuz gero, biriken barruan geratzen dira. Horrek, luzarora, asbestosia, mesotelioma, birikako minbizia eta beste gaitz batzuk eragin ditzake. Ikerketen arabera, beste neoplasia batzuekiko

lotura ere badute amianto-zuntzek (urdail-hesteetako edo laringeko kartzinomekin, zehazki), eta beste minbizi batzuk (giltzurrunekoa, obulutegikoa, bularrekoa,...) ere sortu ahal dituztelako susmoa ere badago.

Amiantoa daukaten materialen arriskugarritasuna beraien kontserbazio-egoerarekin, materialetan egiten diren lanekin eta beraien xehakortasunarekin dago zuzenean loturik.

Material xehakorrei (friables) erraz askatzen zaizkie zuntzak, baita eskuz ukitze hutsez edo airearen eraginez ere, ez makinarik ez erremintarik erabili ez arren, zuntzok ez daudelako beste ezein material loturik. Mota horretako materialak dira isolatzeko panel edo taulak, galdaretarako eta eroanbideetarako material erregaiztua, amianto proiektatua, lokarriak (txirikordatuak), junturak, panel isolatzaileak eta suaren kontrako jantziak, adibidez.

Material xehagaitzak (no friables) trinkoagoak dira, zuntzak beste material batzuekin nahasturik daudelako, eta, zuntzak bereizteko, erremintak edo makinak behar dira. Zuntz-zementua (uralita) eta asfaltozko geruzak, esaterako, material horietakoak dira.

Material xehakorrak material xehagaitzak baino arriskutsuagoak dira, beraien zuntzak kanpoko ekintzarik gabe banantzen edo askatzen direlako.

Materialak hondatzen direnean, euren xehagarritasuna areagotu egiten da.

2

Amiantoa eta osasuna

2.1. Zer-nolako ondorioak ekar diezazkiokete amianto-zuntzek osasunari?

Legeriak mota guztietako amianto-zuntzak hartzen ditu lehen mailako minbizi-eragilezat (C1), hau da, “gizakientzako minbizi-eragile ziurtzat”; horra hor maiztaren 12ko 665/1997 EDa eta ekainaren 16ko 1124/2000 EDa, aurrekoa aldarazten duena. Orain arte, ez da arrisku gabeko eragin-mailarik hauteman.

Amiantoaren ondoriozko kalteak amianto-zuntzak irentsi, ukitu edo inhalatzeagatik jazotzen dira, eta zuntzik txikienak beheko airebideetaraino iristen dira. Zuntzen luzerak eta osaerak badute eragina arnasbideetan sartzeko ahalmenean: tamaina txikiko eta forma luze eta meheko zuntzek luzaroan iraun dezakete airean esekirik eta, beraz, handiagoa da eurak arnasteko probabilitatea.

Zuntzik arriskutsuenak 5 mikra edo gehiagoko luzera, 3 mikra baino gutxiagoko diametroa, eta diametroaren eta luzeraren arteko erlazioa 3tik gorakoa dutenak dira.

Amiantoarekin loturiko gaixotasunen bat agertzeko arriskuak alderdi hauekin du zerikusia:

1. Airean dauden zuntzen kontzentrazioarekin
2. Beraren eraginpean ematen den denborarekin
3. Eraginaren maiztasunarekin
4. Inhalatutako zuntzen tamainarekin
5. Hasierako eraginetik iragandako denborarekin

Produktuak daukan amianto-kantitateak ez du osasunerako arriskua ez areagotzen, ez urritzen.

2.2. Amiantoarekin loturiko patologiak

Hona hemen asbestoaren eraginpean egoteak osasunari dakarzkion ondoriorik larrienak:

Asbestosi edo biriketako fibrosi deritzon gaixotasuna amiantoaren eraginpean egotearen ondorioz azaltzen da; birikak jotzen ditu eta bilakaera hazkorra eta geldoa du. Inhalatutako zuntzek biriken ehunen narriadura eragiten dute, eta horren ondoriozko orbainek arnas gutxiegitasuna sortzen dute. Amiantoaren eraginpean egon denetik gaixotasuna azaldu arte, 10 urte baino gehiago iragan daitezke.

Mesotelioma (pleurakoa nahiz peritoneokoa) amianto-zuntzen eraginpean egotearekin berariaz lotzen den osasun-ondoriorik bereizgarriena da. Gutxitan jazotzen den tumore gaizto horrek batez ere pleura jo ohi du (kasuen %70-90), latentzia-aro luzea du (30-40 urtekoa) eta 60 urtetik gorako gizonezkoei eragiten die bereiziki.

Birikako minbizia amiantoarekin loturiko lehenengo heriotza-zioa da, eta tabakoaren keak eragiten duenaren antzekoa da. Gaitz horrek ere latentzia-aro luzea du, eta 15etik 40 urtera bitarte iragan daitezke pertsona amianto-zuntzen eraginpean egon denetik gaixotasuna azaldu arte. Zuntzen eraginpean dauden pertsona erretzaileek birikako minbiziak jotzeko askoz arrisku handiagoa dute.

Laringeko minbizia amianto-hautsa inhalatzeagatik sortzen da, eta lanarekin loturiko jatorria susmatzen zaien gaixotasunen zerrendaren 2. eranskinean dago jasota.

Asbestoak, aipatutakoez gain, beste minbizi batzuk ere (giltzurrunekoa, obulutegikoa, bularrekkoa) eragin ditzakeelako susmoa ere badago, oraingoz frogatu ez bada ere.

Amiantoa eta Tabakoa

Amiantoaren eraginpean dauden langileek besteek baino bost bider arrisku handiagoa dute birikako minbizia izateko, baina amiantoaren eraginpean dauden eta, gainera, erre egiten duten langileen kasuan, arriskua berrogeita hamarrekin biderkatzen da. Hortaz, tabakoa erretzeak eta amiantoaren eraginpean egoteak birikako minbizia eragiteko efektu sinergikoa dute, eta, modu horretan, faktore bakoitzari berez datxekion arriskua biderkatu egiten da.

3

Gaurko legeria

Gaur egun, martxoaren 31ko 396/2006 EDak (2003/18/EB Zuzentarauaren transposizioa) amiantodun instalazioen mantentze-lanetan, amiantoa daukaten materialak kentzean eta langileek amianto-zuntzen edo amiantoa duten materialen eraginpean daudeneko edo egon daitezkeeneko eragiketetan eta jardueretan bete beharreko jarraibideak xedatzen ditu. Honako zeregin hauek aipatzen ditu bereziki:

- Eraikinen eraispen-lanak.
- Elementuak, makineria edo tresneria desmuntatzeko lanak.
- Amiantoa, edo amiantoa daukaten materialak, kentzeko lanak eta eragiketak, eta amianto-zuntzak askatzeko arriskua duten ekipamenduak, unitateak (itsasontzi, ibilgailu edo trenak, esaterako), instalazioak, egiturak eta eraikinak mantentzeko eta konpontzeko lanak.
- Amiantodun materialak mantentzeko eta konpontzeko lanak.
- Amiantoa daukaten hondakinen garraioa, tratamendua eta suntsiketa, eta amianto-hondakinak botatzeko baimendutako zabortegeak.
- Amiantoa daukaten materialak manipulatzeko diren beste jarduera edo eragiketa guztiak, lan-girora amianto-zuntzak askatzeko arriskua baldin badago.

Salbuespenak: dena den, 3.2 artikulua xedatzen duenez:

- Langileen aldetik, amiantoaren eraginpean egon beharra noizbehinkakoa bada
- Eraginaren indarra txikia bada
- Ebaluazioaren emaitzen arabera, lan-ingurunean amiantoaren eraginaren mugako balioa gainditzen ez bada, 11. artikulua (Lan Planak aurkeztu), 16.a (Osasun Zaintza), 17.a (Amianto Arriskupeko Enpresen Erregistroan sartu) eta 18.a (Datuen erregistroa egin eta dokumentazioa artxibatu) ez dira aplikagarri izango, honako kasu hauetan:

- a) Soilik material xehagaitzekin ibili beharra eragiten duten mantentze-jarduera labur eta ez-jarraituetan.
- b) Material xehagaitzak, hondatu gabe kendu ahal direnean.
- c) Egoera onean dauden amiantodun materialak kapsuletan sartzean eta zigilatzean, eragiketa horietan zuntzak askatzeko arriskurik ez badago, betiere.
- d) Material jakin batean amiantoa dagoen ala ez dagoen egiaztatzearen egiten diren aire-zaintza eta kontroletan eta laginak hartzean.

4

Amiantodun materialak deuseztatzeko enpresak eta lanak

396/2006 EDan salbuetsitako eta aurreko atalean jasotako jarduketetan izan ezik, honako ekintza hauek burutu beharko dituzte enpresek:

4.1. Amianto Arriskupeko Enpresen Erregistroan sartu

Amiantoa 396/2006 EDaren aplikazio-eremuan xedatutakoari jarraituz manipulatu behar duten enpresek derrigorrez eman behar dute izena AMIANTO ARRISKUPEKO ENPRESEN ERREGISTROAN (AAEEn).

Amiantoaren eraginpeko lanei buruzko araudiak (1984.10.31ko Aginduak), jadanik, erregistroan sartzeko betebeharra ezartzen zien bere esparruko enpresei. Edonola ere, enpresek baldintza hori bete ez dutenez, erabilgarritasun urriko bihurtu da erregistro hori.

4.2. Lan Planak aurkeztu

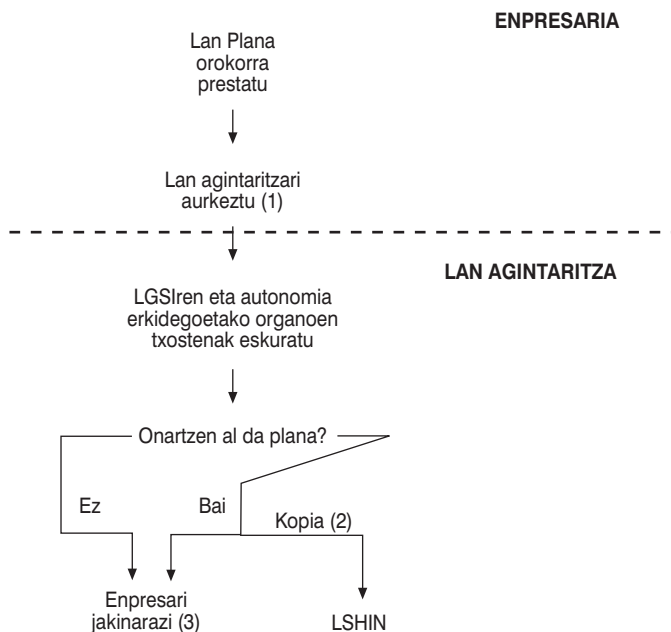
Enpresek, aipatutako baldintzak betetzeaz gain, dagozkien LAN PLANAK aurkeztu beharko dizkiote LAN AGINTARITZARI, egin beharreko lanak beraietan deskribaturik.

- Eragiketa zehatz baterako berariazko lan-plana
- Lanerako plan orokorra

Bestalde, manipulatu behar den material motaren berri ere eman behar dute (xehakorra den ala ez).

- Xehakortasun urriko materialekiko lanak
- Material xehakorrekiko lanak

Lan-prozedurak taxutzean, amianto-zuntzik ez sortzea izango da beti helburua, edo, hori ezinezkoa izatera, airean amianto-zuntzik ez barreiatzea behintzat.

- (1) Enpresaren instalazio nagusiak daudeneko autonomia-erkidegokoari.
- (2) Plana onartzeko ebazpenaren kopia.
- (3) 45 eguneko epean berariazko erabakirik jakinarazi ezean, plana onartutzat hartuko da.
- (4) Laneko Segurtasun eta Higieneko Institutu Nazionala.

4.3. Arriskuen ebaluazioa eta eragin-mugak

Enpresaburuek ziurtatu egin behar dute ezein langile ez dela egongo eguneko ezarritako gehienezko ingurumen-balioetik gorako amianto-kontzentrazioen eraginpean. Airean gehienez egon daitekeen amianto-kontzentrazioaren mugako balio hori 0,1 zuntzekoa da zentimetro kubikoko, zortzi ordurako haztatutako batez besteko gisa neurtua.

Iraupen laburreko eragiketetan, aireko kontzentrazioa ezin da inoiz zentimetro kubikoko 0,5 zuntz baino gehiagokoa izan, eta egunean ordu erdi baino gehiagoz jardun behar izanez gero, mugako balioa 0,3 zuntz/cm³-koa izango da.

Amiantoaren eragin-arriskua dakarren edozein lani ekin aurretik, arriskuaren ebaluazioa egin behar da. Ebaluazio hori lan-planean sartuko da, eta bertan jasoko dira lantokiko airean dauden amianto-zuntzen kontzentrazioaren neurketen emaitzak ere, langileek jasan beharko duten eraginaren izaera eta maila zehazteari begira.

Ebaluazioak aldizka egingo dira. Edonola ere, prozedurak edo jardueraren ezaugarriak aldatuz gero edo, orokorrean, lan-baldintzetan langileek jasan beharreko eragina aldaraz lezakeen aldaketa garrantzitsuren bat jazotzen bada, berehala egin beharko da eraginpeko lanpostuen ebaluazioa.

4.4. Prebentzio-neurriak

Amiantoa manipulatu beharra dakarten lanetan arituko diren enpresek langileen osasuna, osasun publikoa eta ingurumena arrisku orotatik babesteko lan-prozedura egokiak ezarri behar dituzte.

- Horrelako lanetan, ahalik eta langile gutxien egongo dira amiantoaren eraginpean, eta berariaz debekatzen da aparteko orduak egitea.
- Enpresek lanaren izaerarako, iraupenerako eta metodoetarako egokiak diren babes-arropak eta airebideak babesteko ekipoak (Babesteko Banako Ekipoak) eman behar dizkiete langileei.
- Arnasbideak babesteko banako ekipoen erabilera ahalik eta denborarik laburrenera mugatuko da, eta inoiz ez dira ekipoak egunean 4 ordu baino gehiagoz erabiliko; horrez gain, ekipo batekin egiten den lanaldian zama fisikoaren eta eguraldiaren araberako atsedenaldiak egitea ere aurreikusi beharko da.
- Amianto-zuntzak daudeneko tokiak mugatu eta seinaleztatu egingo dira, eta lanean ari diren pertsonak eta horretarako baimena dutenak baino ezin izango dira bertan egon.
- Amianto-zuntzen barreiadura ahalik eta gehien murrizteko, behar diren prozedura guztiak erabiliko dira (inpregnazioak, atzitzailak, erreminta egokien hautaketa...).

4.5. Prestakuntza

Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko Legeak dioenez, enpresaburuak prestakuntza egokia bermatu behar du amiantoa daukan hautsaren eraginpean dauden edo egon daitezkeen langile guztientzat, eta langileek ez dute ezer ordaindu beharko beraren truke. Amiantoaren eraginpeko jarduerak edo eragiketak egiten hasi aurretik, euren eginkizunak aldatzen direnean, teknologia

berriak sartzen direnean eta lan-ekipoak aldatzen direnean eman beharko zaie prestakuntza, eta, kasu guztietan, aldizka errepikatu.

4.6. Informazioa

Enpresek lantokian dauden arriskuen eta hartu behar dituzten arreta-neurrien berri eman behar diete langileei. Informazioak zehatza eta behar bestekoa izan behar du.

Langileak eskatu eta eskuratu ahal izango ditu enpresaburuek Errege Dekretu honetan xedatutakoaren zioz eraturako erregistro eta artxiboetan berari buruz dauden datuak. Kasu guztietan, lan-kontratua iraungitzerakoan, langileari kontratuaren amaieraren berri ematen zaionean edo, bidezkoa bada, kontratu-amaieraren aurreabisua ematean, enpresaburuak Errege Dekretu honen IV. eranskinaren 3. atalean, ebaluazioetako datuen inguruan, eta V. eranskinean langileari buruz xedatutako datu guztiak jasotzen dituen ziurtagiri bat eman beharko dio langileari.

Prebentzioko ordezkariak edo, horien ezean, langileen legezko ordezkariak lan-planen kopia bat jasoko dute.

4.7. Kontsulta eta parte-hartzea

Enpresaburuak amiantoarekin zerikusia duten eta langileen segurtasunean eta osasunean eragina izan dezaketen gai guztiei buruz egin beharko die kontsulta langileei, bai eta parte hartu dezaten ahalbidetu ere, bai enpresariari, bai parte-hartze organoei proposamenak egin diezazkieten ahalbidetuz.

4.8. Datuen erregistroa egin eta dokumentazioa artxibatu

Amiantoaren eraginpean egoteko arriskua dakarten lanetarako gutxienezko xedapenak jasotzen dituen 369/2006 EDak, martxoaren 31koak, ondoren aipatzen diren alderdiei buruzko artxihoak eratu eta egunean eduki beharra ezartzen die enpresei, 18. artikuluan. Hona hemen:

1. AAEEko fitxa
2. Onartutako lan-planak
3. Amiantoaren eraginpeko lanei buruzko ebaluazioko datuen erregistroa

4. Langileen berariazko osasun-zaintzari buruzko datuen erregistroa.

4.9. Amianto-hondakinak

EBk hondakin berezizat hartzen du amiantoa, eta hartakotzat tratatu behar da. Zer produktu den kontuan hartuta (hots, xehakorra ala xehagaitza den arabera), egonkortu, konfinatu edo amiantogabetu eta, azkenean, baimendutako hondakindegietan edo berariazko xede hori duten instalazioetan utzi behar da.

Hala eta guztiz ere, horrela tratatu arren, hondakinak eurak amiantoarekin loturiko arazo garrantzitsuetako beste bat dira, material horren kantitate eskergak kontrolatu gabeko zabortegietan utzita daudelarik.

Amiantoa daukan produktu edo ontzi orok etiketa identifikagarri bat eraman behar du.

1406/1989 EDan xedatutako etiketa

5

Osasun zaintza

5.1. Langileen osasunaren zaintza

Langileen osasunaren aldizkako zaintzarako eskubidea Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko Legearen 22. artikuluan dago xedatuta, jite orokorrez.

Osasunaren miaketa lan-jardueraren aurretik eta ondoren egin behar da, isilekotasuna, langilearen intimitate-eskubidea eta duintasuna gordez eta osasunaren ziozko lan-bereizkeria oro saihestuz, betiere. Zaintzaren kostua enpresaburuak ordainduko du.

Amiantoaren eraginpean diharduten langileen osasunaren zaintza derrigorrezkoa da, bai enpresentzat, bai langileentzat (Gizarte Segurantzaren Lege Orokorraren 196. art., gaixotasun profesionalen inguruko berariazko Arauei buruzkoa).

5.2. Amianto arriskupean daudenen osasun-zaintza

Amiantoaren kasu zehatzean, beraren ezaugarriak direla eta, berariazko osasun-zaintza egin behar da, beraren eraginpean egon aurretik, bitartean eta ondoren. Honako hauei egin beharko zaie:

- Amianto-zuntzen eraginpean egotea dakarten zereginak garatuko dituzten edo egoera horretan diharduten langileei.
- Euren lan-bizitzan zehar amianto-zuntzen eraginpeko zereginak garatu dituzten langileei (lanbideostekoak)

Osasunaren zaintza lanari ekin aurretik egingo da, langileak –bai lanaren, bai medikuntzaren ikuspuntutik– amianto-arriskuko lanetarako berariaz duen gaitasuna ebaztearren.

Enpresan amiantoaren eraginpean dauden edo egon diren langile guztiei aldizkako azterketa medikoak ere egingo zaizkie, protokoloetan zehaztutako

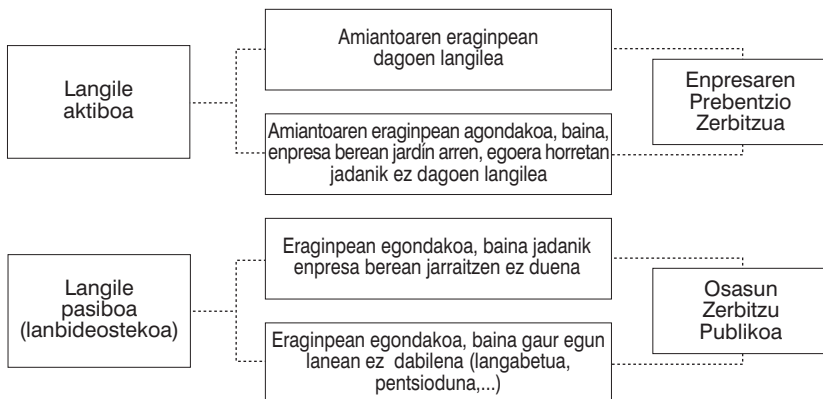
maiztasunaz. Langileak amiantoak dagoeneko lan-giroan diharduen bitartean, bi urteko maiztasunaz egingo zaizkio osasun-azterketak.

Hasierako zein aldizkako azterketa medikoak ez egitea arau-hauste larria da, enpresen aldetik.

Azterketa medikoak amiantoarekin loturiko berariazko osasun-zaintzarako protokoloan xedatutakoaren arabera egin behar dira. (Eranskina)

Amiantoaren eraginpean egonik, enpresan alta emanda jarraitzen duten langileen kasuan, PREBENTZIO ZERBITZUETAKO osasun-langileek aplikatuko dute protokoloa.

Lanbideosteko azterketei dagokienez, gaixotasunen agerpenen latentzia-aroz luzeak aintzat hartuta, langilearen eta eraginpeko egoera gertatu zeneko enpresaren arteko lan-harremana erretiroagatik, enpresaz aldatzeagatik edo beste edozein arrazoiengatik amaitu bada, Osasun Sistema Publikoaren bidez (Osakidetza / Osasunbidea) egingo zaie prebentzioko kontrol medikoa amiantoaren arriskupean egondako langileei. Ildo horretan, aipatutako sistema publikoak ahalik eta erraztasun gehien eman beharko dizkie langile horiei kontrol-azterketak egiteko, ezinbestekoak ez diren lekualdaketak saihestuz eta prozedurak erraztuz.

Osasun-miaketen emaitzak dokumentatu egin behar dira, eta eraginpeko egoera amaitu osteko 40 urtez gutxienez eduki beharko dira gordeta.

6

Enpresan amiantoa dagoela susmatuz gero egin beharrekoa

6.1. Enpresari exijitu behar zaiona

Amiantoa egon litekeeneko edo beraren eraginpean lan egin deneko eremuak edo prozesuak identifikatzea eta beraiei buruzko informazioa ematea (Arrisku Mapa).

Amiantoa dagoela jakinez gero, honako ekintza hauek EXIJITU:

- 396/2006 EDan xedatutako prozedura guztiak betetzea.
- Prebentzio-zerbitzuak higiene-ebaluazioa egitea.
- Enpresa espezializatu batek amiantoa kentzeko epeak eta datak zehaztea.
- Lantokian amiantoaren eraginpean egon diren edo egon zitezkeen langileen zerrenda prestatzea (erretiratuak, enpresaz aldatu dutenak eta beste edozergatik jada enpresan ez dauden langileak ere sartuz).
- Osasuna zaintzeko berariazko plana ezartzea, xedatutako protokoloiei jarraituz.
- Langileei informazioa ematea.

6.2. Osalanen / LSHINren esku-hartzea eta lan-ikuskapena premiatu

- Enpresan egin duten lan-bizitzan zehar, amiantoak langileengan izan duen eragina ikertzeko.
- Langileen gaitzen balizko jatorria aztertzeko (kausa-efektua).
- Amiantoaren eraginpean egondako langileen erregistroan sartzeko.
- Arautegia bete dadin exijitzeko eta, kasua bada, dagozkion neurriak proposatzeko eta berorien jarraipena egiteko.
- Bidezkoa bada, araua hausteagatik dagokiokoen administrazio-zehapena ezar dadin.

6.3. GSINI gaixotasun profesionalaren aintzatespena eskatu

Amianto-zuntzen eraginpean egoteak sortutako lanbide-patologia Gizarte Segurantzako sisteman gaixotasun profesionalen taula onartzeko bide den azaroaren 10eko 1299/2006 Errege Dekretuan dago jasota, eta gaixotasun horiek jakinarazteko eta erregistratzeko irizpideak ere zehazten dira bertan.

Taula horretan, amiantoaren eraginpean egotearekin zerikusia duten hainbat patologia ageri badira ere, horrelakoetan, maiz, zeregin zaila izaten da dagokion gaitza gaixotasun profesionaltzat hartu dadin lortzea, batez ere jardunean ez dauden langileen kasuan, gaixotasun horien latentzia-arro luzeek eta enpresarien, Mutualitateen eta Administrazioaren beraren jarrerak eragotzi egiten dutelako amiantoak eragindako gaitzak direla frogatzea. Diagnostikoa egin ahal izateko alderdirik garrantzitsuenak amiantoaren eraginpeko aldiari buruzko historia eta asaldura erradiologikoen agerpena dira.

Ondoezari buruzko xehetasunak eta beraren balizko jatorria zehazten dituen diagnostiko medikoa izanda, gaixotasun profesionala aintzat hartzeko prozesuari ekin ahal zaio.

Gaixotasun Profesionala dela susmatuz gero, sendagileek eta osasun-zerbitzu publikoko Ikuskaritzak ere hasi ahal dituzte aintzatespen-jarduketak. Prebentzio Zerbitzuek GP susmoa jakinarazteko betebeharra dute.

Erakunde kudeatzaileei (Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalari (GSIN) eta Itsasoko Gizarte Institutuari (IGI)) dagokie altan nahiz bajaran dauden langileen gaixotasunak profesionaltzat hartzea, izapideak nork hasi dituen kontuan izan gabe.

6.4. Osasunaren kontrako kalteagatiko prestazioak

Diagnostikoaren larritasunaren arabera, osasun-laguntzazko edo diruzko prestazioak jasotzeko eskubidea egon daiteke, aldi baterako ezintasunaren edo ezintasun iraunkorraren zioz, bai eta heriotzaren ondorioz ere (alarguntza, zurztasuna,...).

Kasu guztietan, patologiaren balizko sorburua lantokiko amiantoaren eragina dela azaltzen duen txosten medikoa eskatu behar dugu.

Aipatutako prestazioak jasotzeko eskubidea aintzat hartzeko prozesua langileak berak, GSINk nahiz Mutualitateak eskatuta hasi ahal da.

Erretiroan dauden kaltetuek ere eskatu ahal dute ezintasun-pentsioa, euren gaitzaren egoeraren arabera, eta eskaria onesten bazaie, ezintasun-pentsioa edo erretirokoa kobratzea aukeratu ahal izango dute, bietako handiena zein den kontuan hartuta.

6.5. Prestazio-gainordaina

Gaixotasun profesionalak eragindako ezintasuna frogatuta, prestazioaren zenbatekoaren %30 eta %50 arteko gainordaina eskatu ahal izango da, segurtasun-neurri ezagatik.

Gizarte Segurantzako Institutu Nazionalak du gainordainari buruz ebazteko eskumena, Lan Ikuskaritzaren txostena ikusi ondoren, eta enpresari dagokio hura ordaintzea, zenbatekoa ezin ziurtatu daitekeen arren.

Gainordaina emateko prozedura Lan Ikuskaritzak berak proposa dezake, enpresak segurtasun arloko betebeharrak bete ez dituela egiaztatu ondoren, baina kaltetutako langileak berak ere eskatu ahal du, edo Sindikatuak, beraren izenean. Horretarako, Lan Ikuskaritzari helarazi beharko zaio eskabidea, edo GSINri zuzenean, eta horrek txostena eskatuko dio Lan Ikuskaritzari. Eskaera-prozesua hasteko, 5 urteko epea dago.

6.6. Enpresen erantzukizunak eta kalte-ordainak

Prestazio-gainordainaz gain, langilea amiantoarekin loturiko gaixotasun batek jo badu edo gaixotasunaren ondorioz hil bada, erantzukizunak galdatu ahalko zaizkio enpresari, hainbat bide erabiliz, egindako kalteak ordaindu ditzan eta, bidezkoa bada, bere arau-hausteen ondoriozko zehapena ezar dakion. Eskaera-prozesua hasteko epea urtebetekoa da.

Kasu bakoitzeko epeak ezberdinak direnez, **ARAZOAREN BERRI JAKIN BEZAIN LASTER, SINDIKATUKO ZERBITZU JURIDIKOEKIN HARREMANETAN JARTZEA** gomendatzen dugu.

7

Ondorio eta proposamen sindikala

Segurtasun eta osasun arloetan eta gaixotasun profesionalen atazan, gure esku dago aurrerapausoak ematea, egunez eguneko gure jardunaz, ekintza sindikalaz, informazioa lortuz, antolatuz, eta amiantoa, gaixotu den kidearen arazoa barik, guztion arazoa dela ulerturik. Asko dago egiteko, bai kasu bakoitza hauteman aurretik, bai prozesu horren bitartean eta ostean ere.

Enpresan eman beharreko urratsak:

1. Gaixotasunari aurrea hartu

- Amiantoa eduki dezaketen instalazio, toki edo materialen inbentarioa egin.
- Zuntzen eragina saihestu (bai enpresako bertako langileek, bai azpikontratatuak).
- Prebentzio-neurriak hartu.
- Amiantoa kentzeko erabakia hartuz gero, Lan Plana eta hondakinak tratatzeko plana prestatu.
- Enpresan noizbait jardun duten langile guztien berariazko osasun-zaintza egin, indarrean dauden protokoloetan oinarriturik.

2. Kalteturen bat egonez gero

- Erakunde publikoek (Osakidetzak, Osasunbideak, GSINK eta Mutualitateek) gaixotasun profesionala aintzat hartu dezatela exijitu.
- Lan arloko agintaritzaren, Ikuskaritzaren, Osalanen eta LSHINren jarduketa premiatu.
- Kalte-ordainak galdatu.
- Enpresak AAEE Erregistroan sartu.

Hori lortzeko, urrats ugari eman behar dira: informazioa bildu, enpresari edo/eta prebentzio-zerbitzuei beharrezkotzat jotzen dugun guztia exijitu, langileei arazoa

azaldu, errealitatea hurbildu, kolektiboaren eta gizarte osoaren arazoa dela ulertarazi, kasu bakoitza ikuskaritzaren eta Osalanen aurrean salatu, eta mobilizatu.

Ildo horretan, ez dugu negoziazio kolektiboa ahaztu behar. Bertan, aldizkako eta osoko osasun-zaintza aldarrikatu behar dugu, erradiologia-probak, eskanerrak, tomografiak eta abar barne hartuta, bai eta gaixotasunaren edo kalteen ordaina eskatu ere, bidezkoa denean. Horiek ez ezik, beste hainbat aldarrikapen egin ahal eta behar ditugu negoziazioan, hala nola amiantoa kentzeko lanak egiteko epe zehatza ezartzea eta mugako eragin-baliorik ez onartzea, esaterako.

Amiantoa iragarritako tragedia da, eta, gaur egun erabiltzen diren eta ondorio kaltegarri ezezagunak dituzten beste substantzia asko egon daitezkeela utzi du agerian. Horrexegatik, prest egon behar dugu, oraingo eskarmentua etorkizunerako baliatu eta gure ezagupideak aberastu, aldarrikapen gogor eta zehatzagoak egiteari begira.

1. eranskina: legeria

Estatuko lege-esparrua:

- 31/1995 Legea, azaroaren 8koa, Lan Arriskuen Prebentzioari buruzkoa.
- 39/1997 Errege Dekretua, urtarrilaren 17koa, Prebentzio Zerbitzuei buruzko Arautegia onartzekoa.
- 665/1997 Errege Dekretua, maiatzaren 12koa, langileak lanaldian minbizi-eragileen ekintzapean egoteak dakartzan arriskuen kontra babesteari buruzkoa.
- 396/2006 ED, martxoaren 31koa, (2006.04.11ko BOE), amiantoaren eraginpean egoteko arriskua dakarten lanei segurtasun eta osasun arloan aplikatu behar zaizkien gutxienezko xedapenak ezartzekoa.
- R.D. 1406/1989 ED (1989.11.20ko BOE), prestakin arriskutsuak merkaturatzeko eta erabiltzeko mugei buruzkoa; bertan, amiantoaren inguruko debekuak eta mugak ezartzen dira, bai eta amiantoa daukaten produktuen etiketekin loturiko baldintzak ere.
- 2001.12.7ko Agindua (2001.12.14ko BOE), zenbait gai eta prestakin arriskutsuren merkaturatze- eta erabilera-mugen berri ematen duen 1406/1989 EDaren 1. eranskina aldarazten duena.
- 363/1995 Errege Dekretua, 1995eko martxoaren 10ekoa, substantzia berrien jakinarazpena eta substantzia arriskutsuen sailkapena, ontziratzea eta etiketatzea arautzeko emana.
- 485/1997 Errege Dekretua, apirilaren 14koa, laneko segurtasun eta osasunaren arloko seinaleztapenari buruzko gutxienezko xedapenak ematekoa.
- 773/1997 Errege Dekretua, maiatzaren 30ekoa, langileek banako babes-ekipoak erabiltzearen inguruko gutxienezko segurtasun- eta osasun-xedapenak ematekoa.
- 1215/1997 Errege Dekretua, uztailaren 18koa, langileek lan-ekipoak erabiltzeko gutxienezko segurtasun- eta osasun-xedapenak ezartzekoa.

- 54/2003 Legea, abenduaren 12koa, lan-arriskuen prebentzioari buruzko arau-esparruaren erreforma egiteko emana.
- 171/2004 Errege Dekretua, urtarrilaren 30ekoa, Lan Arriskuen Prebentzioari buruzko azaroaren 8ko 31/1995 Legearen 24. artikulua, enpresa-jardueren koordinazioari dagokionez, garatzekoa.
- 604/2006 Errege Dekretua, maiatzaren 19koa, Prebentzio Zerbitzuei buruzko Araudia onartzeko bide den 39/1997 Errege Dekretua, urtarrilaren 17koa, eta eraikuntza-lanetan bete beharreko gutxienezko segurtasun- eta osasun-xedapenak ezartzen dituen 1627/1997 Errege Dekretua, urriaren 24koa, aldarazten dituena.
- Europako lege-esparrua
- Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2003/18/EK Zuzentaraua, 2003ko martxoaren 27koa, langileak lanaldian zehar amiantoaren eraginarekin loturiko arriskuen kontra babesteari buruz Kontseiluak emandako 83/477/EEE Zuzentaraua aldarazteko xedea duena. Directiva 83/477/CEE Kontseiluaren 2003/33/EK Erabakia, 2002ko abenduaren 19koa, 1999/31/EEE zuzentaruaren 16. artikuluari eta II. eranskinari jarraituz, zabortegietan hondakinak onartzeko irizpideak eta prozedurak xedatzekoa.

Nazioarteko lege-esparrua

- Lanaren Nazioarteko Erakundearen (LANE) 162. Hitzarmena, asbestoa segurtasun-baldintzetan erabiltzeari buruzkoa.
- II. eranskina: Prebentziorako Ohar Teknikoen (POTen) zerrenda eta Institutuaren Gida Teknikoa
815. POT: Amiantoarekin jarduteko lan-planak: planok prestatzeko aholku praktikoak.
801. POT: Amiantoa: aireko zuntz-kontzentrazioa neurtzeko proben emaitzen fidagarritasuna. Baldintzak.
796. POT: Amiantoa: kentze edo mantentze-eragiketetarako lan-planak.
707. POT: Eraikinetan dagoen amiantoaren gaineko diagnostikoa (I): Espainiako egoera eta Frantzia diagnostikoari lotetsitako jarduerak.
708. POT: Eraikinetako amiantoaren gaineko diagnostikoa (II): NF X46-020 Araua (AFNOR).

515. POT: Amiantoa duten materialak kentzeko edo mantentzeko eragiketarako lan-planak.
463. POT: Barruko inguruetako amianto-zuntzen eragina.
306. POT: Amiantoaren ordezeko zuntzak: irizpide orokorrak.
158. POT: Amianto-zuntzen laginak hartzea.
642. POT: Zuntz mineral artifizialak eta amiantoz beste zuntz batzuk (II): ebaluazioa eta kontrola.
573. POT: Amiantoa duten materialak eraisteko, kentzeko edo mantentzeko eragiketak. Adibide praktikoak.
543. POT: Amiantoaren eraginpean jarduteko lan-planak: planok prestatzeko aholku praktikoak.
641. POT: Zuntz mineral artifizialak eta amiantoz beste zuntz batzuk (I): toxikologia eta sailkapena.
632. POT: Eraikinetan amiantoa hautematea (I): oinarrizko alderdiak.
633. POT: Eraikinetan amiantoa hautematea (II): identifikazioa eta analisirako metodologia.
- Amiantoaren eraginarekin loturiko arriskuak ebaluatzeko eta aurrea hartzeko gida teknikoa.

Anexo 2: protocolos de Vigilancia de la Salud

Artículo 16. Vigilancia de la salud de los trabajadores.

1. El empresario garantizará una vigilancia adecuada y específica de la salud de los trabajadores en relación con los riesgos por exposición a amianto, realizada por personal sanitario competente, según determinen las autoridades sanitarias en las pautas y protocolos elaborados, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 37.3 del Real Decreto 39/1997, de 17 de enero.

Este artículo obliga al empresario a garantizar una vigilancia adecuada y específica de la salud de los trabajadores en relación con los riesgos por exposición a amianto, ya sea con medios propios o ajenos.

El derecho a la vigilancia periódica de la salud de los trabajadores queda establecido, con carácter general, en el art. 22 de la Ley 31/1995, de 8 de noviembre, de Prevención de Riesgos Laborales.

La vigilancia de la salud será adecuada y específica, en función del tipo de trabajo realizado, por lo que deberá ajustarse a protocolos específicos que tengan en cuenta los factores de riesgo a los que esté expuesto el trabajador. Además, esta vigilancia específica se aplicará no sólo a aquellos trabajadores cuya actividad implique una exposición intencionada al amianto, sino a todos aquellos que hayan estado expuestos.

En concordancia con lo dispuesto en el art. 37.3 del RD 39/1997, de 17 de enero, la vigilancia de la salud la llevará a cabo por el personal sanitario con competencia técnica, formación y capacidad acreditada con arreglo a la normativa vigente, es decir, un médico especialista en Medicina del Trabajo (o diplomado en Medicina de Empresa), un ATS/DUE de empresa, y sin perjuicio de la participación de otros profesionales sanitarios con formación y capacidad técnica acreditada.

La vigilancia de la salud deberá realizarse siempre en términos de confidencialidad, respetando el derecho a la intimidad, la dignidad de la persona del trabajador y la no discriminación laboral por motivos de salud. En este sentido, el art. 22.4 de la Ley 31/1995, de 8 de noviembre, establece que a los resultados de los exámenes de salud sólo tendrán acceso el propio trabajador, el personal médico y las autoridades sanitarias que lleven a cabo la vigilancia, sin que se pueda facilitar al empresario o a otras personas, salvo consentimiento expreso del trabajador. No obstante lo anterior, el empresario y las personas u

órganos con responsabilidades en materia de prevención serán informados de las conclusiones que se deriven de los reconocimientos efectuados en relación con la aptitud del trabajador para el desempeño del puesto de trabajo o con la necesidad de introducir o mejorar las medidas de protección y prevención, a fin de que puedan desarrollar correctamente sus funciones en materia preventiva.

La vigilancia de la salud se realizará según las pautas y protocolos elaborados por el Ministerio de Sanidad y Consumo, junto con las Comunidades Autónomas, de conformidad con lo dispuesto en el artículo 37.3.c) del RD 39/1997, de 17 de enero. El protocolo de vigilancia médica específica sobre el amianto puede descargarse a través de la página web del Ministerio de Sanidad y Consumo:

<http://www.msc.es/ciudadanos/saludAmbLaboral/saludLaboral/vigiTrabajadores/home.htm>

Esta vigilancia también deberá ser documentada ya que el empresario deberá elaborar y conservar, a disposición de la autoridad laboral y sanitaria, la práctica de los controles del estado de salud de los trabajadores y las conclusiones obtenidas.

Dicha vigilancia será obligatoria en los siguientes supuestos:

a) Antes del inicio de los trabajos incluidos en el ámbito de aplicación del presente real decreto con objeto de determinar, desde el punto de vista médico-laboral, su aptitud específica para trabajos con riesgo por amianto.

El derecho a la vigilancia de la salud, no sólo se configura como una obligación del empresario, sino también y pese a la regla general de voluntariedad del art. 22 de la Ley 31/1995, de 8 de noviembre, como una obligación para el trabajador, ya que conforme a lo dispuesto en el art. 196 del RD Legislativo 1/1994, de 20 de junio, que aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social, debe entenderse que la vigilancia de la salud de los trabajadores expuestos a amianto tiene carácter obligatorio para los mismos por tratarse de puestos de trabajo con riesgo de enfermedad profesional.

Respecto al momento en que habrá de realizarse la vigilancia de la salud, antes del inicio de los trabajos con exposición al amianto, el art. 196 del RD Legislativo 1/1994, de 20 de junio, establece que, odas las empresas que hayan de cubrir puestos de trabajo con riesgo de enfermedades profesionales están obligadas a practicar un reconocimiento médico previo a la admisión de los trabajadores que hayan de ocupar aquellos.

b) Periódicamente, todo trabajador que esté o haya estado expuesto a amianto en la empresa, se someterá a reconocimientos médicos con la periodicidad determinada por las pautas y protocolos a que se refiere el apartado 1.

El artículo 16 apartado 1 b) establece que el trabajador se someterá a la vigilancia de la salud. El carácter obligatorio de que el trabajador pase un reconocimiento médico está contemplado en el artículo 22.1 de la Ley 31/1995, de 8 de noviembre, que establece que la vigilancia de la salud tiene carácter obligatorio en determinados supuestos, entre los que se incluye cuando se establezca en una disposición legal en relación con protección de riesgos específicos y actividades de especial peligrosidad.

La vigilancia de la salud habrá de realizarse periódicamente, a intervalos regulares en lo sucesivo según normativa específica, o a criterio del médico responsable.

Por su parte, el Programa Integral de vigilancia de la salud de los trabajadores que han estado expuestos a amianto y protocolo de vigilancia sanitaria específica amianto (revisión 2003), establece:

1. Los exámenes de salud periódicos de los trabajadores, en tanto desarrolle su actividad en ambiente de trabajo con amianto, se someterá a exámenes de salud periódicos, con periodicidad bienal y con el siguiente contenido:

- Historia laboral anterior: revisión y actualización.
- Historia clínica: revisión y actualización.
- Exploración clínica específica, que incluye:
 - Inspección.
 - Auscultación.
 - Estudio funcional respiratorio.
 - Consejo sanitario antitabaco.
 - Estudio radiográfico.

2. Todo trabajador con antecedentes de exposición a amianto que cese la actividad con riesgo, cualquiera que sea la causa, se someterá a un reconocimiento médico que es una obligación a atender por el Sistema Nacional/Autonómico de Salud que constará de:

- Historia laboral anterior: revisión y actualización.
- Historia clínica: revisión y actualización.
- Exploración clínica específica, que incluye:

Inspección.

Auscultación.

Estudio radiográfico. - Estudio funcional respiratorio.

Consejo sanitario antitabaco.

La periodicidad y contenido de los sucesivos reconocimientos se determinará por el médico especialista responsable del reconocimiento en función de los hallazgos del reconocimiento médico inicial postocupacional objeto de determinar, desde el punto de vista médico-laboral, su aptitud específica para trabajos con riesgo por amianto.

2. Todo trabajador con historia médico-laboral de exposición al amianto será separado del trabajo con riesgo y remitido a estudio al centro de atención especializada correspondiente, a efectos de posible confirmación diagnóstica, y siempre que en la vigilancia sanitaria específica se ponga de manifiesto alguno de los signos o síntomas determinados en las pautas y protocolos a que se refiere el apartado 1.

En el Programa Nacional de vigilancia de la salud de los trabajadores que han estado expuestos a amianto y protocolo de vigilancia sanitaria específica amianto (revisión 2003), establece:

En los exámenes de salud periódicos, será separado del trabajo con riesgo y remitido a un servicio especializado en neumología, a efectos de posible confirmación diagnóstica, cuando se pongan de manifiesto alguno de los siguientes signos o síntomas:

- Disnea de esfuerzo.
- Dolor torácico persistente no atribuible a otro tipo de patología.
- Crepitantes inspiratorios persistentes, basales o axilares.
- Alteraciones radiológicas pleurales no filiadas o de nueva aparición, o alteraciones radiológicas sospechosas de enfermedad pulmonar intersticial difusa.
- Alteraciones de la exploración de la función ventilatoria compatibles con patología.

En estos casos, se declarará la situación de incapacidad temporal por Enfermedad Profesional en período de observación, de acuerdo con lo establecido en los artículos 116 y 128 del Texto Refundido de la Ley General de la Seguridad Social.

3. Habida cuenta del largo período de latencia de las manifestaciones patológicas por amianto, todo trabajador con antecedentes de exposición al amianto que cese en la relación de trabajo en la empresa en que se produjo la situación de exposición, ya sea por jubilación, cambio de empresa o cualquier otra causa, seguirá sometido a control médico preventivo, mediante reconocimientos periódicos realizados, a través del Sistema Nacional de Salud, en servicios de neumología que dispongan de medios adecuados de exploración funcional respiratoria u otros Servicios relacionados con la patología por amianto.

Existe un Programa Integral de Vigilancia de la Salud de los Trabajadores' que han estado expuestos a Amianto aprobado por la Comisión de Salud Pública (reunión de 12 de diciembre de 2002), por la Comisión Nacional de Salud en el Trabajo (Plenario de 29 de enero de 2003) y por el Consejo Interterritorial del Sistema Nacional de Salud (reunión de su Comisión Delegada de 26 de febrero de 2003), cuya ejecución corresponde a las Autoridades Sanitarias de las Comunidades Autónomas.

Esta información, así como el estado de otros protocolos, puede actualizarse consultando la página web del Ministerio de Sanidad y Consumo:

<http://www.msc.es/ciudadanos/saludAmbLaboral/saludLaboral/vigiTrabajadores/home.htm>

El Programa Integral de Vigilancia de la Salud de los Trabajadores que han estado expuestos a Amianto y Protocolo de Vigilancia Sanitaria específica amianto (revisión 2003), establece:

Siendo los exámenes de salud periódicos de los trabajadores que estuvieron expuestos al amianto una obligación a atender por el Sistema Nacional/Autonómico de Salud, y disponiendo de Servicios de Neumología y otros con capacidad suficiente para llevar a cabo estos exámenes de salud, es necesario establecer y dar a conocer los cauces necesarios para facilitar su realización a los trabajadores que tienen derecho a ellos evitándoles desplazamientos innecesarios y simplificando los procedimientos.